

У юстиніанівський період емфітевзис визнається речовим правом і розглядався як право, подібне праву власності, яке склалося щодо чужої речі, але при цьому правовласник брав на себе зобов'язання щорічно виплачувати поземельний податок.

Отже, цивільне законодавство України розглядає емфітевзис як довгострокове, відчужуване і успадковане речове право на чуже майно, яке полягає в наданні особі права володіння і користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб з метою отримання плодів і доходів з неї з обов'язком ефективно її використовувати відповідно до цільового призначення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ахметьянова З.А. Признаки вещных прав / З.А. Ахметьянова // Юрист. – 2008. – № 3. – С. 58-60.
2. Братель О. Г. Цивільне право України / О. Г. Братель, С. А. Пилипенко. – К. : Вид. О. С. Ліпкан, 2010. – 256 с.
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
4. Житловий кодекс України : Закон України від 30 червня 1983 р. № 5464-X // Відомості Верховної Ради. – 1983. – № 28. – Ст. 573.

Білецька Марина Юріївна

*студентка 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Фомічова Н.В.*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НЕПОЙМЕНОВАНИХ ДОГОВОРІВ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Договір – один з найбільш важливих і поширених інститутів цивільного права, він впливає на кожную сферу життя суспільства і, тим самим, обслуговує різноманітні майнові зв'язки як фізичних осіб, так і юридичних.

Сучасні умови розвитку економіки, підприємництва, відносин у сфері побутового обслуговування призвели до збільшення кількості та ускладнення, з змістовної точки зору, договірних конструкцій. Далеко не рідкісним стає явище, коли укладений договір не отримав свого законодавчого закріплення. Адже, відповідно до ст. 6 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) сторони

мають право укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства, але відповідає загальним засадам цивільного законодавства [1].

Актуальність даної теми обумовлена, по-перше, рівнем розвитку ринкових відносин, наданням права як фізичним, так і юридичним особам вільно вступати в договірні відносини, і, по-друге, прагненням потенційних контрагентів підкріплювати свої відносини найбільш зручними для них правовими засобами. Правова техніка дозволяє мінімізувати власні витрати, регулюючи договором складні економічні відносини.

Зважаючи на практику власної держави й інших країн можна дійти висновку, що набір поіменованих договорів завжди відстає від потреб обороту. Таке відставання неминуче, оскільки будь-який нормативно-правовий акт, присвячений цивільним правовідносинам, у тому числі такий складний, як кодифікований акт, відображає потреби практики, які визначаються лише на момент його видання. Відзначена особливість законодавства найбільш відчутна стосовно договірних відносин, маючи на увазі, що останні створюються хоча і у встановлених законом рамках, але автономною волею самих учасників обороту.

Поділ договорів на поіменовані і непоіменовані має суто доктринальний характер. До непоіменованих (або нетипових) договорів у теорії цивільного права відносяться ті договори, які не отримали спеціальної правової регламентації. У якості прикладів договорів, що застосовуються на практиці учасниками цивільного обороту, але не поіменованих у чинному законодавстві, можна навести договір купівлі-продажу цінних паперів із зобов'язанням зворотного викупу (РЕПО), дистриб'юторський договір, оренди персоналу. Більшість непоіменованих договорів укладаються в сфері виконання різних видів робіт чи надання послуг. Прикладом може бути рекрутингові, логістичні послуги, різні тренінги, а також інвестиційні послуги. Останнім часом з'явилися види консалтингових послуг, які стають дуже популярними такі, як фандрайзинг і спонсоринг.

У зв'язку з появою і законодавчим визнанням непоіменованих договорів, виникає питання про те, які норми повинні застосовуватися до них.

Можливість укладення непоіменованих договорів, як зазначає Ю.В. Романець, призводить до того, що в кінцевому рахунку з'являються нові типи договорів. Причина цього – у безперервній еволюції економічного обороту, у розвитку майнових відносин, регульованих договірним правом. Однак не всякий правовий документ, що характеризується новими властивостями, вимагає формування нового договірної інституту. Необхідність у його створенні виникає лише в тому випадку, коли ці відносини набувають правового значення, тобто вимагають законодавчого відображення. Право повинно забезпечувати

юридичним механізмом ті договірні відносини, які того вимагають. У цьому – одна з складових ефективності правового регулювання [2, с. 11].

Деякі цивілісти висловлюють думку, що якщо в ЦК України містяться окрема глава, присвячена тому чи іншому договору, то всі договори цього типу є поійменованими. Така позиція, зокрема, у М.І. Брагінського. При цьому відомий цивіліст спирається на висновки О.С. Йоффе, який виходив з того, що при укладенні вельми своєрідного договору, але охоплюваного одним із закріплених у законі договірних типів, він буде підпорядкований правилам про договори цього типу. І лише коли договір не суперечить закону, але й не передбачений ним, договірне зобов'язання нового типу повинно регулюватися за аналогією закону або, у належних випадках, за аналогією права [3, с. 38].

Інші науковці стверджують, що непоіменованим може бути окремий вид поіменованого законом договірного типу (Ю.В. Романець, Є.А. Батлер). Тобто безіменним вважатиметься і договір, що знаходиться за межами правової регламентації, якщо його родовий договір прописаний в законодавстві. Іншими словами, за наявності відповідних умов непоіменованим можна вважати договір будь-якого рівня класифікації (типу, роду, виду), незважаючи на те, що його попередник, договір більш високого рівня, є законодавчо закріпленим [2, с. 91].

Але найбільш повною та об'єктивною є думка про те, що для усунення прогалин в законодавстві повинні використовуватися, насамперед, загальні норми ЦК України у результативному поєднанні з нормами глав особливої частини ЦК України, що належать до зазначеного виду договорів. А. Карапетов і А. Савельєв пропонують застосовувати до непоійменованих договорів спеціальні норми, що регулюють зазначені договори по аналогії закону. Це можливо, якщо спеціальні диспозитивні норми є більш вигідними для цього непоійменованого договору [4, с. 42].

Таким чином, зміст непоійменованих договорів є й їх недоліком, і перевагою. Недолік полягає у неврегульованості законодавством, у зв'язку з відсутністю усталеної теорії щодо непоійменованих договорів на практиці дуже часто виникають проблеми в судовій практиці пов'язані з тим, що суди не особливо прагнуть визнавати непоійменовані договори, поширюючи імперативні норми названих договорів. Це пов'язано з тим, що для визнання статусу непоійменованого договору необхідно встановити справжню волю сторін, перевірити чи відповідає даний договір кваліфікуючим ознакам названих, проаналізувати чи допустимо з політико-правової точки зору такий договір і потім застосувати до нього загальні положення про зобов'язання і договори. А перевага полягає в тому, що сторони можуть реалізовувати принцип свободи договору, формуючи зміст договору на власний розсуд, не порушуючи норм цивільного законодавства та дотримуючись загальних положень про договір.

Постійний пошук нових, невідомих законодавству договірних конструкцій, безперечно, має регулюватися нормами про договори відповідного типу. Тобто, до договорів, що не укладається в рамках певного не тільки виду, але і типу, необхідно застосовувати, насамперед, норми схожого типу або виду договорів, а при їх відсутності – загальні норми, що регулюють цивільно-правові договори, які містяться в ЦК України.

Підбиваючи загальний підсумок дослідження, можна сказати про те, що принцип свободи договору в сучасному цивільному законодавстві України досить послідовно реалізується та знаходить своє повноцінне нормативне втілення.

Разом з тим, на нашу думку, необхідно забезпечити достатній правовий захист договорів, що знаходяться за межами створених законодавцем моделей, адже для потенційних контрагентів це є досить важливе питання, виходячи з того, що договір є найбільш універсальною правовою конструкцією, що дозволяє задовольнити майнові інтереси приватних осіб.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
2. Романець Ю.В. Система договорів у цивільному праві Росії / Ю.В. Романець. – М. : Юрист, 2006. – 496 с.
3. Иоффе О.С. Обязательственное право / О.С. Иоффе. – М. : Госюриздат, 1975. – 880 с.
4. Карапетов А. Г., Савельев А. И. Свобода заключения непоименованных договоров и ее пределы // Вестник Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации. – 2012. – № 4.

Бойко Ірина Миколаївна

студентка 3-го курсу факультету адвокатури

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Токарева В.О.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Проблеми страхування традиційно займають у доктрині цивільного права одне з центральних місць. Так, достатньо вказати, що багато вчених у своїх працях торкалися питань договірної регулювання страхових відносин. Але фундаментального дослідження правової природи договору медичного